

PRIM'AWLA TAL-QORTI ĊIVILI
IMHALLEF
ONOR. CHRISTIAN FALZON SCERRI

Seduta ta' nhar il-Ġimgħa, 2 ta' Diċembru, 2022

Rikors Maħluf Nru: 783/2021

***ROBERT CALLEJA BĦALA L-MANDATARJU SPEĊJALI GĦAN-NOM U IN
RAPPREŻENTANZA TAS-SOĊJETÀ ESTERA AVIMECC SPA***

VS.

EMIKA MARIA WATANABE

Il-Qorti:

1. Din hija sentenza finali dwar it-tliet talbiet impressqa minn Robert Calleja bħala mandatarju speċjali tal-kumpannija barranija Avimecc SPA biex din tal-aħħar titħallas is-somma ta' €145,327.64 mingħand Emika Maria Watanabe;

Dahla

2. B'rikors maħluf imressaq fis-**6 ta' Awwissu, 2021**, Robert Calleja *nomine* fisser li l-kumpannija Avimecc SPA għandha tiegħu mingħand Emika Maria Watanabe s-somma ta' €145,327.64 għall-bejgħ u t-twassila ta' prodotti;

3. Ir-rendikont ta' dan il-bilanċ ġie mehmuz mar-rikors maħluf (ara paġni 7 u 8 tal-atti);
4. Billi skont Robert Calleja *nomine* s-somma ta' €145,327.64 hija ċerta, likwida u dovuta, u billi dejjem fil-fehma ta' Robert Calleja *nomine*, il-konvenuta Emika Maria Watanabe m'għandhiex eċċezzjonijiet xi tressaq kontra din it-talba għall-ħlas, huwa talab lil din il-qorti li:

«1. Tilqa' t-talba tas-soċjetà rikorrenti u tagħti sentenza bid-dispensa tas-smiġħ tal-kawża skont l-artikolu 167 et sequitur tal-Kap. 12 tal-Liġijiet ta' Malta;

2. Tiddikjara l-intimata vera, ċerta u likwida debtriċi versu s-soċjetà rikorrenti fl-ammont ta' mija, ħamsa u erbgħin elf, tliet mija, sebgħa u għoxrin Ewro erbgħa u sittin ċenteżmu (€145,327.64) rappreżentanti prezz ta' prodotti mibjugħa u kkonsenjati lill-intimata fuq inkarigu tagħha stess;

3. Tikkundanna lill-intimata biex minnufih tħallas is-somma ta' mija, ħamsa u erbgħin elf, tliet mija, sebgħa u għoxrin Ewro erbgħa u sittin ċenteżmu (€145,327.64) lis-soċjetà rikorrenti bl-imgħaxijiet bl-ogħla rata permessa mil-liġi mis-17 ta' Ġunju 2017 sad-data tal-ħlas effettiv.

Bl-ispejjeż kollha kontra l-intimata illi minn issa nġunta in subizzjoni.»

5. B'digriet kamerali mogħti fit-**23 ta' Awwissu, 2021**, il-qorti ordnat in-notifika ta' dan ir-rikors maħluf lill-konvenuta u tatha l-jedd li jekk trid tressaq nota fir-reġistru tal-qorti jew fl-udjenja, sabiex biha tattakka l-proċedimenti magħmula minn Robert Calleja *nomine*, bħala mhux regolari jew li ma jgħoddux għall-każ, u dan hekk kif jinsab imfisser fl-**artikolu 170(1) tal-Kap 12 tal-Liġijiet ta' Malta**. Fl-istess digriet il-qorti poġġiet il-kawża għas-smiġħ għal nhar il-Ġimgħa, 17 ta' Settembru, 2021 u wissiet lill-konvenuta li jekk hija ma tidhirx għal dan is-smiġħ, il-qorti sejra tiddeciedi minnufih il-kawża billi tilqa' t-talbiet tal-attur *nomine*, skont l-**artikolu 170 tal-Kap 12 tal-Liġijiet ta' Malta**;

6. Il-konvenuta Emika Maria Watanabe giet notifikata bir-rikors maħluf u fl-**1 ta' Ottubru, 2021** hija pprezentat nota fejn ikkontestat is-siwi tal-proċeduri sommarji;
7. Inżamm smiġh fl-**4 ta' Ottubru, 2021**, u billi din il-qorti dehrilha li mad-daqqa t'għajn il-konvenuta kellha eċċezzjonijiet li bihom setgħet tikkontesta l-kawża miġjuba kontra tagħha, bit-tħaddim tal-**artikolu 170(2) tal-Kap 12 tal-Liġijiet ta' Malta**, hija tatha permess biex tressaq twegiba maħlufa fi żmien għoxrin jum mid-data tas-seduta;
8. Fil-**25 ta' Ottubru, 2021**, il-konvenuta ressqet it-twegiba maħlufa tagħha u fiha qalet hekk:

« 1. Illi t-talbiet tas-soċjetà rikorrenti huma infondati fid-dritt u fil-fatt;

2. In linea preliminari l-intimata tindika illi hi kienet intużat minn żewġha Salvatore Marzino (K.I. 61996A) bħala prestanome minħabba raġunijiet li hu ma kellux kontroll fuqhom u b'hekk kien f'pożizzjoni illi permezz ta' martu jmexxi n-negozju mertu ta' dina l-kawża kif se jiġi ppruvat f'din il-kawża u għaldaqstant it-talbiet tas-soċjetà estera rikorrenti kif rappreżentata għandhom jiġu miċħuda fil-konfront tal-intimata. Kontestwalment ma' din ir-risposta ġuramentata l-intimata se tippreżenta rikors għall-kjamat fil-kawża ta' Salvatore Marzino (K.I. 61996A) minħabba dak indikat;

3. Illi in linea preliminari ukoll l-intimata u żewġha Salvatore Marzino għaddejjin minn proċeduri ta' separazzjoni kif se jiġi ppruvat f'din il-kawża u l-intimata qed tinsisti li jekk hemm xi djun relatati man-negozju tiegħu (fosthom dan l-allegat dejn), dawn għandhom ikunu r-responsabbiltà tiegħu;

4. Illi hi mhijiex edotta mill-fatti għaliex żewġha Salvatore Marzino kien imexxi u jiġġestixxi n-negozju li hemm l-allegati pendenzi mas-soċjetà estera f'din il-kawża;

5. Illi fil-mertu u mingħajr preġudizzju għas-suespost is-soċjetà rikorrenti għandha tipprova liema huma l-prodotti mibjugħa u talvolta

konsenjati u li dawn ġew effettivament konsenjati u min iffirma għalihom (bl-inkartament kollu relattiv);

6. *Salv eċċezzjonijiet oħra permissibbli skont il-Liġi.»*

9. FI-istess ġurnata, il-konvenuta Emika Maria Watanabe ressqet rikors sabiex jiġi msejjaħ fil-kawża żewġha Salvatore Marzino. Dan ir-rikors ġie miċħud b'digriet ta' din il-qorti mogħti **fil-5 ta' Novembru, 2021**;
10. Il-partijiet għalqu l-provi kollha tagħhom fis-seduta tal-**11 ta' Lulju, 2022**;
11. L-attur *nomine* ressaq is-sottomissjonijiet bil-miktub tiegħu fit-3 ta' Awwissu, 2022, filwaqt li l-konvenuta ressqet tagħha fil-31 ta' Ottubru, 2022;
12. Saret l-aħħar seduta fil-**25 ta' Novembru, 2022** u minn hemmhekk din il-kawża tħalliet biex tingħata s-sentenza illum;

Fatti

13. Avimecc SPA hija kumpannija mwaqqfa fl-Italja, li twettaq negozju billi tipprovdi prodotti ta' laħam u tjur miżmumin għall-ikel biex dawn jinbiegħu fis-suq. Robert Calleja, li qiegħed jirrappreżenta lil din il-kumpannija f'din il-kawża, jgħid li lura fis-sena 2017, din ġiet imqabba mill-konvenuta biex hija tipprovdiha dawn il-prodotti sabiex din tal-aħħar tkun tista' tbiegħhom lill-konsumaturi f'Malta;
14. Skont l-attur *nomine*, il-kumpannija Avimecc SPA kienet provdiet lill-konvenuta prodotti, li b'kollox jiswew €145,327.64, u li s'issa għadhom ma tħallsux. Huwa jfisser li l-konvenuta kienet pruvat tħallas parti minn dan l-ammont permezz ta' numru ta' ċekkijiet, iżda kien irriżulta li dawn ma setgħux jiġu msarrfa. Jgħid ukoll li Avimecc SPA sejthet lill-konvenuta sabiex tħallas l-ammont hawn fuq imsemmi diversi drabi, inkluż b'ittra uffiċjali tal-11 ta' Frar, 2021, iżda hija baqgħet b'xejn;

15. Għalhekk, fis-**6 ta' Awwissu, 2021** infetħet din il-kawża sabiex Avimecc SPA tiġbor l-ammont ta' €145,327.64 mingħand il-konvenuta u kif ukoll l-imgħaxijiet fuq din is-somma maħduma skont il-liġi;
16. Imbagħad, fit-**28 ta' Frar, 2022**, l-attur *nomine* ressaq kwerela kontra l-konvenuta fejn huwa ilmenta li fil-perijodu ta' bejn Jannar u Frar tas-sena 2018, il-konvenuta kienet ippruvat tħallas lil Avimecc SPA tal-prodotti li provditilha, permezz ta' diversi ċekkijiet li ma kinux jissarrfu. Sa dakinhar hija kienet għadha debitorici tal-imsemmija kumpannija fl-ammont ta' €145,327.64. Billi ċ-ċekkijiet ma kinux jissarrfu huwa talab lit-taqsima tar-reati ekonomiċi, fi ħdan il-korp tal-Pulizija, sabiex issir investigazzjoni dwar dan l-aġir tal-konvenuta;

Konsiderazzjonijiet

17. Din hija kawża fejn l-attur *nomine* qiegħed jitlob li l-konvenuta tħallsu s-somma ta' €145,327.64 għal prodotti li ġew imwassla lilha u li hija baqgħet ma tħallsix għalihom;
18. Min-naħa tagħha, il-konvenuta tiċħad li hija għandha tagħti xi flus lill-kumpannija Avimecc SPA, kif rappreżentata f'din il-kawża mill-attur, u tishaq: (i) li hija ntużat minn żewġha Salavtore Marzino bħala mandatarja sabiex huwa jkun jista' jmexxi n-negozju tiegħu u għalhekk huwa żewġha li għandu jwieġeb għat-talbiet attrici u mhux hi; (ii) li bejnha u bejn żewġha hemm għaddejnin proċeduri ta' separazzjoni u għalhekk, jekk hemm xi djun relatati man-negozju tiegħu, dawn għandhom jitħallsu minnu; (iii) li hija ma taf xejn dwar dak li qiegħed jitlob l-attur *nomine* għaliex huwa żewġha li jmexxi n-negozju; u (iv) li l-attur *nomine* għandu jgħib prova tajba, inkluż provi dokumentarji, tal-prodotti li ġew mibjugħa u li dawn ġew ikkonsenjati;

19. Fin-nota ta' sottomissjonijiet tagħha, il-konvenuta dehrilha li kellha tressaq żewġ linji difensjonali ġodda fejn hija tenniet: (i) li l-attur *nomine* ma ressaq l-ebda prova li l-kumpannija u d-diretturi tagħha tassew jeżistu; u (ii) li ma jeżisti l-ebda ftehim bil-miktub dwar l-ordnijiet x'aktarx imdaqgsa li allegatament saru mill-konvenuta;
20. F'dan ir-rigward huwa magħruf fil-ġurisprudenza li n-noti ta' sottomissjonijiet m'għandhomx jintużaw sabiex jitressqu linji difensjonali li ma jkunux dibattuti qabel u li jaħsdu lill-kontroparti (ara **Josef Farrugia v. Christopher Carabott et**, deċiża mill-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili fid-29 ta' Mejju, 2008 u **Avukat Dottor Melvyn Mifsud nomine v. l-Avukat Dottor Anthony Cutajar et nomine**, deċiża mill-Qorti tal-Appell fit-23 ta' Novembru, 2020). Il-Qorti tal-Appell, fis-sentenza fl-ismijiet **Anthony Cristina pro et noe v. Eleonora Mizzi et**, li ġiet deċiża fis-27 ta' Marzu, 2003, kienet tal-fehma wkoll li,

«argomenti u raġjonamenti legali detotti f'nota ta' osservazzjonijiet, u mhux bħala eċċezzjonijiet formali, ma jobbligawx lill-Qorti li tqishom bħala tali. Diversament ikun jammonta għal strapp proċedurali li jista' jkun ta' preġudizzju serju għall-kontroparti attriċi, oltre li jkun ukoll jammonta għal intralċ mhux awtorizzat fuq il-proċeduri 'in corso'.»

21. Hekk ukoll, il-liġi trid li kull eċċezzjoni oħra li ma tkunx tqajmet fit-tweġiba oriġinali tista' titħalla titressaq biss jekk kemm-il darba l-parti konvenuta tkun talbet il-permess tal-qorti b'rikors biex titħalla tressaqha (ara l-**artikolu 728(2) tal-Kap 12 tal-Liġijiet ta' Malta**), ħaġa li l-konvenuta baqgħet ma għamlitx. Fil-każ tagħna, ma hemmx dubju li ż-żewġ eċċezzjonijiet ġodda li ressqet il-konvenuta fin-nota ta' sottomissjonijiet tagħha kienu magħrufa lilha meta hija hejjiet u pprezentat ir-risposta maħlufa. Tabilhaqq, jekk il-kumpannija rappreżentata mill-attur *nomine* u d-diretturi tagħha tassew jeżistux, u jekk hemmx ftehim bil-miktub dwar l-ordnijiet li allegatament saru mill-konvenuta, hija setgħet tkun tafu meta ġiet ipprezentata t-tweġiba maħlufa. Għalhekk, lil hemm mill-fatt li l-konvenuta ma talbitx il-permess tal-

qorti biex tressaq dawn l-eċċezzjonijiet, din il-qorti, f'kull każ, ma ssibx li hemm raġunijiet tajba għaliex dawn l-eċċezzjonijiet ma ngħatawx fit-tweġiba maħlufa tagħha;

22. Madankollu, il-qorti ma tistax tieqaf hawn, imma trid tara jekk dawn l-eċċezzjonijiet addizzjonali li ġew imressqa fin-nota ta' sottomissjonijiet tal-konvenuta jistgħux jitqajmu f'kull stadju skont il-**Kap 12 tal-Liġijiet ta' Malta** jew inkella humiex ta' sura perentorja skont l-**artikoli 731 u 732 tal-Kap 12 tal-Liġijiet ta' Malta**. Sewwasew, l-**artikolu 731 tal-Kap 12 tal-Liġijiet ta' Malta** jgħid li r-regola misjuba fl-**artikolu 728 tal-Kap 12 tal-Liġijiet ta' Malta**, ma tgħoddx fil-każ ta' dawk l-eċċezzjonijiet li b'dispożizzjoni espressa tal-liġi jistgħu jitqajmu f'kull waqt tal-kawża jew li jinqalgħu waqt is-smiġħ tal-kawża;
23. Għalhekk, fid-dawl ta' dak li jgħid l-aħħar artikolu hawn fuq imsemmi, il-qorti jeħtiġilha tistħarreg jekk l-eċċezzjonijiet li ressqet il-konvenuta fin-nota ta' sottomissjonijiet tagħha humiex tabilhaqq ta' sura perentorja, u jekk jagħti dan il-każ, tgħaddi biex tqishom ukoll, anke jekk dawn tqajmu biss wara li l-kawża għaddiet għas-sentenza (ara f'dan is-sens **Sunspot Tours Ltd v. C.H. Caterers Ltd**, Appell Superjuri, 16 ta' Diċembru, 2003, **Victor Lia et v. Alan Gatt et**, Appell Superjuri, 25 ta' Ottubru, 2013 u **Il-Kummissarju tat-Taxxi Interni v. Angelo Bonanno**, Appell Superjuri, 31 ta' Jannar, 2019);
24. Ingħad mill-Qorti tal-Appell fis-sentenza **Pauline Brockdorff v. Mondial Travel** maqtugħa fit-28 ta' Novembru, 2008, illi eċċezzjonijiet perentorji li jaqgħu taħt l-**artikolu 732 tal-Kap 12 tal-Liġijiet ta' Malta**, «*huma dawk li jekk jintlaqgħu jeżawrixxu għalkollox il-mertu b'mod li l-kawża ma tistax terġa' tiġi proposta kontra l-istess konvenut*»;
25. Il-qorti tqis li l-eċċezzjoni mressqa mill-konvenuta fin-nota ta' sottomissjonijiet tagħha li ma jeżisti l-ebda ftehim bil-miktub dwar l-ordnijiet magħmula minnha ma toqtolx

għalkollox il-mertu tal-kawża mressqa mill-attur *nomine* kontra tagħha. Wara kollox, il-ħtieġa ta' ftehim bil-miktub mhuwiex wieħed mill-elementi tal-bejgħ misjuba fl-**artikolu 1347 tal-Kap 16 tal-Liġijiet ta' Malta**. L-allegazzjoni waħedha li ma kienx hemm arrangament bil-miktub bejn il-partijiet ma jfissirx li l-prodotti li huma s-sugġett ta' din il-kawża ma ġewx mibjugħa. Il-bejgħ huwa perfett bejn il-partijiet jekk ikun intlaħaq ftehim dwar l-oġġett u l-prezz tiegħu u l-liġi mkien ma teħtieġ li dan il-ftehim isir bil-miktub. B'hekk, darba li din l-eċċezzjoni ma taqax fil-kategorija ta' eċċezzjonijiet li jtkellmu dwarhom l-imsemmija **artikoli 731 u 732 tal-Kap 12 tal-Liġijiet ta' Malta**, din il-qorti mhijiex sejra tiegħu qies tagħha;

26. Madankollu, mhux l-istess jista' jingħad dwar l-eċċezzjoni l-oħra tal-konvenuta fejn hija tishaq li l-attur *nomine* ma ressaq l-ebda prova dwar l-eżistenza tal-kumpannija Avimecc SPA u tad-diretturi tagħha. Jekk jirriżulta tabilhaq li l-kumpannija Avimecc SPA ma teżistix, dan ikun ifisser li ma hemm l-ebda kreditu dovut lilha mingħand il-konvenuta, u b'hekk tiġi mnixxfa għalkollox l-azzjoni mressqa mill-attur *nomine*. Għalhekk, fiċ-ċirkostanzi, darba li din l-eċċezzjoni hija waħda perentorja skont l-**artikoli 731 u 731 tal-Kap 12 tal-Liġijiet ta' Malta**, din il-qorti sejra tgħaddi biex teżaminha;
27. Mingħajr ħafna tidwir mal-lewża, il-qorti tteni minnufih li din l-eċċezzjoni tal-konvenuta għandha mill-fieragħ. Matul l-istadju tal-provi tiegħu, l-attur *nomine* ressaq bħala prova dawn li ġejjin: (i) prokura mogħtija lil Robert Calleja mill-kumpannija Avimecc SPA sabiex huwa jiftaħ din il-kawża f'isimha, li ġiet iffirmata minn Michele Leocata; (ii) affidavit ta' Michele Leocata, li xehed li huwa direttur u azzjonist tal-kumpannija Avimecc SPA; u (iii) numru ta' fatturi maħruġa mill-kumpannija Avimecc SPA li kollha għandhom l-intestatura ta' din il-kumpannija, li tinkludi l-indirizz tagħha, in-numru tat-telefown u tal-magna ta' faksimile tagħha, il-*website* tagħha, l-indirizz elettroniku tagħha, u kif ukoll in-numru fiskali tagħha;

28. Il-konvenuta kellha ó-óans kollu biex jekk trid, waqt l-istadju tal-provi tagħha, hija tipprova twaqqaq' dawn il-provi kollha, iżda hija m'għamlet xejn minn dan, tant li matul il-kawża hija baqgħet ma ressqet l-ebda prova. Li kieku hija riedet tindaga dwar l-eżistenza tal-kumpannija Avimecc SPA hija setgħet faċilement għamlet il-kontro-eżami ta' Michele Leocata. Kemm hu hekk, hija wettqet biss il-kontro-eżami ta' Robert Calleja, u matulu huwa ma ġie mistoqsi l-ebda mistoqsija dwar l-eżistenza ta' din il-kumpannija u tad-diretturi tagħha;
29. B'hekk mhuwiex siewi min-naħa tal-konvenuta li fl-istadju tas-sottomissjonijiet finali hija tipprova tnissel dubju dwar l-eżistenza tal-kumpannija Avimecc SPA, meta kienet hija stess li matul is-smiġħ tal-kawża aċċettat, b'mod taċitu, l-eżistenza tagħha. Fuq kollox, mit-tagħrif mogħti dwar din il-kumpannija minn Robert Calleja u Michele Leocata, din il-qorti m'għandha l-ebda dubju li din il-kumpannija tassew teżisti. Għalhekk din l-eċċezzjoni tal-konvenuta qiegħda tiġi miċħuda;
30. Magħluqa din il-kwistjoni, din il-qorti tista' issa tgħaddi biex tqis dak li huwa l-qofol tat-tilwima li hemm bejn il-partijiet. Min-naħa tiegħu, l-attur *nomine* ressaq affidavit ta' Michele Leocata fejn dan xehed li l-kumpannija Avimecc SPA kienet ġiet imqabba mill-konvenuta Emika Maria Watanabe biex tipprovdiha prodotti ta' laħam u tjur miżmumin għall-ikel. It-twassil ta' dawn il-prodotti lill-konvenuta kien wieħed regolari tant li kienet issir konsenja darbtejn fil-ġimgħa. Maż-żmien, il-konvenuta bdiet issibha diffiċli biex tħallas u meta Avimecc SPA kienet talbitha biex tħallas dak kollu li kien dovut, hija kienet wiegħbet li kienet sejra tħallas fil-qrib. Kemm hu hekk, hija ppruvat tagħmel xi ħlasijiet permezz ta' ċekkijiet iżda rriżulta li dawn ma setgħux jissarrfu u ma ġewx aċċettati mill-bank. Dan kollu ġie kkonfermat ukoll minn Robert Calleja waqt ix-xieħda tiegħu;
31. Biex isostni t-teżi tiegħu, l-attur *nomine* ppreżenta wkoll numru ta' fatturi maħruġa fuq isem il-konvenuta li jammontaw għas-somma totali ta' €145,327.64, li skontu

baqgħu ma tħallsux minnha, u kif ukoll kopji taċ-ċekkijiet li ma setgħux jissarrfu (ara minn paġna 44 sa paġna 142 tal-atti tal-kawża). Dawn il-fatturi u l-kopji taċ-ċekkijiet ġew ikkonfermati bil-ġurament minn Robert Calleja;

32. Fuq in-naħa l-oħra, il-konvenuta tisħaq li hija m'għandha x'taqsam xejn ma' dan id-debitu u tgħid li hija kienet sempliciment qiegħda taġixxi bħala mandatarja ta' żewġha li kien imexxi n-negozju;
33. Issa, skont l-**artikolu 1857(2) tal-Kap 16 tal-Liġijiet ta' Malta**, il-mandat m'għandux għalfejn isir bil-miktub, iżda jista' jkun verbali jew saħansitra taċitu (ara **Simone Eve Collette Sammut et v. Adam Sammut**, Appell Superjuri, 17 ta' Marzu, 2021). Fil-każ tagħna, il-konvenuta ma ressqet l-ebda prova dwar dan il-mandat u ma tat l-ebda ħjiel jekk dan kienx ingħatalha minn żewġha bil-fomm jew bil-miktub. Lanqas ġie mressaq żewġha bħala xhud biex jikkonferma l-eżistenza ta' dan il-mandat;
34. Kif ingħad mill-Qorti tal-Appell fis-sentenza **Perit Hector Żammit v. Date Limited** deċiża fit-23 ta' Novembru, 2020, hija regola ewlenija fid-dritt dwar l-effetti tal-obbligazzjonijiet, li wieħed jitqies li wiegħed jew ftiehem għalih innifsu (**artikolu 998 tal-Kap 16 tal-Liġijiet ta' Makta**), sakemm il-kuntrarju ma jkunx stabilitt espressament mil-liġi, jew mill-partijiet infushom, jew jekk il-ftehim innifsu jgħid mod ieħor. Minbarra dan, fi ftehim magħmul minn persuna f'isimha, hija dik il-persuna li tintrabat jew tobbliga ruħha (**artikolu 999(1) tal-Kap 16 tal-Liġijiet ta' Malta**), sakemm ma jintweriex li l-parti l-oħra kienet taf li fil-fatt dik il-persuna kienet qiegħda tinnegozja f'isem ħaddieħor;
35. Il-qorti tqis li tabilhaqq hija ħaġa minn ewl id-dinja li persuna normalment tikkuntratta għaliha nnifisha u dan sakemm ma jiġix muri li hija tkun qiegħda tinnegozja f'isem ħaddieħor jew li l-kontraent l-ieħor ikun mgħarraf li dik il-persuna qiegħda tagħmel hekk f'isem ħaddieħor (ara **Charles Torne et v. John**

- Mallia Borġ**, Appell Inferjuri, 3 ta' Diċembru, 1999). Tassew, il-piż tal-prova li min ikun ikkuntratta jkun għamel hekk f'isem ħaddieħor jaqa' fuq min jagħmel allegazzjoni bħal din (ara **George Debono nomine v. Edgar Pugliesevich nomine**, Appell Kummerċjali, 9 ta' April, 1976, **Frank Ċilia nomine v. Charles Scicluna**, Qorti tal-Kummerċ, 27 ta' April, 1992 u **Savior sive Aldo Portelli v. Isabel Delia Barratt A&CE**, Appell Inferjuri, 11 ta' Jannar, 2006);
36. Huwa prinċipju miżmum fil-ġurisprudenza li fin-nuqqas ta' provi dwar dan, jew f'każ ta' dubju, il-mandat ma jistax jiġi preżunt; anzi dan għandu jiġi eskluż (ara **Troplong, Mandato Nru. 50** ikkwotat fis-sentenza miġjuba fil-Kollezzjoni tad-Deċiżjonijiet Vol. XLII – II f'paġna 203, u s-sentenzi fl-ismijiet **Nobbli Markiż Paolo Apap Bologna noe v. Onor Dr. Giorgio Borġ Olivier noe**, Prim'Awla tal-Qorti Ċivili, 6 ta' Frar, 1958, **J. Lautier Co. Limited v. Alfred Cutajar**, Appell Superjuri, 4 ta' Novembru, 2005, **Pauline Brockdorff v. Mondial Travel**, Appell Inferjuri, 28 ta' Novembru, 2008 u **John Falzon et v. KML Manufacturing Limited et**, Prim' Awla tal-Qorti Ċivili, 20 ta' Ġunju, 2013);
37. Kif ingħad qabel, il-konvenuta ma ressqet l-ebda prova dwar il-mandat li hija ngħatat minn żewġha Salvatore Marzino. Iżda anke li kienu stess ingābet prova bħal din, waqt li l-konvenuta kienet qiegħda twettaq negozju mal-kumpannija Avimecc SPA, hija kellha l-obbligu li tgħarraf lil din il-kumpannija li l-prodotti kienet qiegħda tordnahom fl-interessi ta' Salvatore Marzino u mhux tagħha. Mill-provi mressqa fl-atti ma jirriżultax li l-konvenuta għamlet xi tagħrifha bħal din. Għalhekk, fin-nuqqas ta' din it-tagħrifha, il-preżunzjoni hija li l-konvenuta kienet qiegħda tinnegozja f'isimha (ara f'dan is-sens **Emanuel Spiteri et pro et noe v. John Peresso et**, Appell Inferjuri, 15 ta' Frar, 2006 u **Edgar Urpani pro et noe v. Continental Meat Co. Ltd**, Appell Inferjuri, 23 ta' Ottubru, 2009);
38. Wara kollox, il-fatturi maħruġa minn Avimecc SPA inħarġu kollha f'isem Emika Maria Watanabe. Huwa wkoll ċar minn dawn il-fatturi, li min kien jiffirma għat-

twassila ta' dawn il-prodotti, kien dejjem jagħmel dan f'isem il-konvenuta. Dawn il-fatturi huma mifruxa fuq diversi xhur u għalhekk jekk kien fihom xi żball f'dak li jirrigwarda l-persuna li nħarġu fuqha, kif qiegħda tgħid il-konvenuta, billi hija qiegħda tallega li dan id-debitu mhuiex tagħha iżda ta' żewġha Salvatore Marzino, kien hemm biżżejjed żmien għaliha biex tintebaħ bl-iżball u tiġbed l-attenzjoni tal-kumpannija Avimecc SPA (ara f'dan is-sens **J. Lautier Co. Limited v. Alfred Cutajar**, Appell Superjuri, 4 ta' Novembru, 2005);

39. Madankollu, hija m'għamlet xejn minn dan, u għalhekk id-difiża tagħha li hija ma taf xejn dwar dan id-dejn u li hija kienet qiegħda taġixxi f'isem żewġha mhijiex waħda fejjeda. Lanqas hija tajba l-eċċezzjoni tagħha li bħalissa tinsab għaddejja minn proċeduri ta' separazzjoni minn ma' żewġha għaliex il-konvenuta ma ressqet l-ebda prova f'dan is-sens u għalhekk din l-allegazzjoni baqgħet ma ġietx pruvata;
40. Il-konvenuta tgħid ukoll illi l-attur *nomine* ma rnexxilux iġib prova tajba li l-prodotti li tagħhom huwa qiegħed jitlob il-ħlas tassew twasslu lilha u tishaq ukoll li l-fatturi u r-rendikonti maħruġa minn Avimecc SPA mhumiex awtentikati;
41. Il-qorti tqis li r-rendikonti u l-fatturi misjuba f'paġni 44 sa 142 tal-atti ġew ikkonfermati bil-ġurament minn Robert Calleja. Hekk ukoll, Robert Calleja xehed li l-prodotti li hemm imniżżla fil-fatturi li ġew ippreżentati fl-atti ġew ordnati mill-konvenuta u li l-prodotti kienu jiġu mgħobbija f'vetturi minn nies li kienu mqabnda mill-konvenuta stess, fosthom żewġha. Minbarra dan, huwa fisser li f'kull fattura li ġiet ippreżentata hemm indikat x'kienu l-prodotti, kemm jiswew, il-piż tagħhom, min kien il-klijent u l-firma ta' min kien jgħabbi x-xogħol (ara paġna 40 tal-atti tal-kawża). Il-qorti fliet dawn il-fatturi u jirriżultalha li dak li spjega Robert Calleja huwa minnu. Jirriżulta wkoll li l-ammont totali tal-fatturi kollha magħduda flimkien huwa dak li qiegħed jitlob l-attur *nomine* fit-talbiet tiegħu, jiġifieri €145,327.64;

42. Minkejja dak li targumenta l-konvenuta, il-qorti tqis li l-fatturi li ġew ippreżentati u kkonfermati bil-ġurament minn Robert Calleja jagħmlu prova konkludenti, u mhux meruta, tal-prodotti li ġew imwassla minn Avimecc SPA lill-konvenuta. Bil-maqlub ta' dak li sottomess mill-konvenuta, darba li l-attur *nomine* xehed u ppreżenta rendikont u fatturi dettaljati ta' dak li qiegħed jitlob bħala ħlas, l-oneru tal-prova biex twaqqa' l-pretensjoni attriċi dar fuq il-konvenuta. Madankollu, Emika Maria Watanabe mhux biss lanqas xehdet hija stess tul il-proċeduri iżda baqgħet ma ressqet l-ebda prova f'dan ir-rigward (ara f'dan is-sens, **Gaetano Abdilla v. Sebastian Dalli nomine**, Appell Superjuri, 4 ta' Novembru, 2005 u **Patrick Cachia & Sons Limited v. Mario Bonniċi**, Appell Superjuri, 3 ta' Marzu, 2006). Isegwi għalhekk, li dawn l-argumenti tagħha m'għandhomx mis-sewwa;
43. Wara kollox, jinsab imtenni fil-ġurisprudenza li l-kawżi jiġu deċiżi fuq provi u mhux fuq dikjarazzjonijiet (ara **Roberta Cassar Aveta v. Joseph Cassar Aveta**, Appell Superjuri, 8 ta' Ottubru, 2020). Is-sempliċi dikjarazzjonijiet, mingħajr is-sostenn ta' provi sostanzjali oħra, mhux dejjem u bilfors, jservu bħala prova konkreta ta' ġenwinità (ara **John Merċieca et v. Adreanna Saliba**, Appell Inferjuri, 11 ta' Frar, 2004). Huwa ovvju li l-kawżi ma jistgħux jiġu deċiżi fuq impressjonijiet, suppożizzjonijiet jew ipotesijiet;
44. Biex il-verżjoni ta' parti tingħata widen, huwa meħtieġ li jkun hemm provi adegwati u ċari biżżejjed li jnisslu fil-ġudikant it-twemmin illi dik il-verżjoni hija l-aktar waħda li tixraq li tiġi kkunsidrata bħala attendibbli u kredibbli (ara **Noel Radmilli et v. Marion Paċe Bonello et**, Appell Ċivili, 28 ta' Diċembru, 2001 u **Anna Galea pro et noe v. Agricultural Co-Operative Limited**, Appell Inferjuri, 24 ta' Mejju, 2006). It-teżi tal-konvenuta ma hija kkorroborata minn ħadd, saħansitra lanqas bil-ġurament tagħha stess. Lanqas jista' jingħad li f'xi waqt l-attur *nomine* ikkontradixxa lilu nnifsu fil-verżjoni li huwa ta. Għaldaqstant, id-dikjarazzjonijiet magħmula mill-konvenuta fit-twegiba maħlufa tagħha u fin-nota

ta' sottomissjonijiet tagħha mhumiex biżżejjed biex ixejnu l-verżjoni tal-attur *nomine*;

45. Fl-aħħar nett, il-konvenuta targumenta wkoll li l-attur *nomine* mhuwiex korrett meta jgħid li hija ppruvat tħallas parti sostanzjali mill-ammont dovut permezz taċ-ċekkijiet li ma kinux jissarrfu għaliex dawn iċ-ċekkijiet inħarġu minn kont bankarju li huwa kemm tagħha u kif ukoll ta' żewġha Salvatore Marzino;
46. Il-qorti fliet iċ-ċekkijiet imsemmija u jirriżultatliha li huwa minnu li dawn iċ-ċekkijiet inħarġu minn kont bankarju, li huwa kemm tal-konvenuta u kif ukoll ta' Salvatore Marzino. Madankollu, dan l-argument tal-konvenuta ma jista' jkun tal-ebda fejda għaliha għaliex xorta jibqa' l-fatt li l-kont minn fejn ħareġ iċ-ċekk kien jgħajjat lilha wkoll. Barra minn hekk, il-fatt li l-kont jgħajjat ukoll lill terza persuna ma jfarfarx ir-responsabbiltà minn fuqha, peress li skont l-**artikolu 1148 tal-Kap 16 tal-Liġijiet ta' Malta**, il-ħlas jista' jsir minn terzi mingħajr ma tinbidel il-persuna tad-debitur (ara ***Emanuel Spiteri et pro et noe v. John Peresso et***, Appell Inferjuri, 15 ta' Frar, 2006 u ***Acma – Inox and Metal Limited v. George Cauchi et***, Appell Superjuri, 26 ta' Ottubru, 2022);
47. Jiġi b'hekk, li l-konvenuta ma tistax targumenta b'suċċess li hija m'għandha x'taqsam xejn mad-dejn li l-attur *nomine* qiegħed jitlob li jiġi mħallas minnha minħabba s-sempliċi raġuni li kien sar attentat ta' ħlas ta' parti minn dan id-dejn minn kont bankarju li hija żżomm flimkien ma' terz;
48. Għalhekk, fid-dawl ta' dan kollu, il-qorti qiegħda tiċhad l-eċċezzjonijiet kollha tal-konvenuta, filwaqt li qiegħda tilqa' t-tieni u t-tielet talbiet tal-attur *nomine* sabiex il-konvenuta tħallsu s-somma ta' €145,327.64;
49. Dwar l-imgħax mitlub mill-kumpannija attriċi, il-qorti tqis li l-kreditu mitlub minnha ġej minn operazzjoni kummerċjali dwar il-provvista ta' laħam u tjur miżmumin

għall-ikel. Anke min-naħa tal-konvenuta jirriżulta li hija kienet involuta f'atti tal-kummerċ għaliex hija kienet qiegħda tixtri l-prodott bil-ħsieb li terġa' tbiegħhom (ara **artikolu 5(a) tal-Kodiċi tal-Kummerċ**);

50. Darba għalhekk li din l-operazzjoni kummerċjali nżammet bejn intrapriži wara l-1 ta' Lulju, 2005, allura l-imgħax li jrid jithallas mhuwiex soġġett għad-dispożizzjonijiet tal-**artikoli 1139 sa 1141 tal-Kap 16 tal-Liġijiet ta' Malta** iżda huwa soġġett għad-dispożizzjonijiet tal-**artikoli 26A sa 26J tal-Kap 13 tal-Liġijiet ta' Malta**, kif dawn ġew emendati bl-**Avviżi Legali tal-2012 u tal-2014** (ara f'dan is-sens *Blye Engineering Co. Ltd v. Allegro Andante Limited* deċiża mill-Qorti tal-Appell fit-28 ta' Mejju, 2010 u *Godwin Gatt v. Joseph Camilleri et* deċiża mill-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili fil-21 ta' Ottubru, 2021). Jekk wieħed iħares lejn it-tifsira ta' intrapriża, kif miġjuba fl-**artikolu 26A tal-Kap 13 tal-Liġijiet ta' Malta**, wieħed isib li hemm magħdud magħha, persuna li twettaq attività ekonomika waħidha;
51. Skont il-**Kodiċi tal-Kummerċ (Kap 13 tal-Liġijiet ta' Malta)**, l-interess legali li jrid jithallas bejn intrapriži għandu jkun imgħax sempliċi bbażat fuq rata li tkun ugwali għas-somma tar-rata ta' referenza u għallinqas tmienja fil-mija (8%) (ara **artikolu 26A tal-Kap 13 tal-Liġijiet ta' Malta**). Fil-preżent, ir-rata ta' referenza maħruġa mill-Bank Ċentrali Ewropew hija ta' 0,00%. Jiġi b'hekk, li r-rata tal-imgħax applikabbli f'dan il-każ għandha tkun ta' 8% fis-sena;
52. Illi kreditur jista' jipproċedi bit-talba ta' imgħax għall-ħlas tardiv kontra d-debitur mingħajr ma jfakkar lid-debitur li l-ammont hu dovut (ara **artikolu 26Ċ(2) tal-Kap 13 tal-Liġijiet ta' Malta**) u l-kreditur ikollu d-dritt għall-imgħax minħabba ħlas tardiv mill-ġurnata li tiġi wara d-data jew wara t-terminu għall-ħlas stabbilit fil-kuntratt (ara **artikolu 26Ċ(3) tal-Kap 13 tal-Liġijiet ta' Malta**);

53. Minkejja kull liġi oħra, il-perijodu għall-ħlas iffissat f'kuntratt ma jistax jaqbez sittin ġurnata kalendarja, iżda l-partijiet jistgħu speċifikatament jiftiehm u dwar perijodu itwal, sakemm din l-estensjoni taż-żmien ma tkunx manifestament ingusta għall-kreditur (ara **artikolu 26Ċ(4) tal-Kap 13 tal-Liġijiet ta' Malta**);
54. Fil-każ tagħna, skont il-fatturi li ġew ipprezentati fl-atti mill-attur *nomine*, il-ħlas għall-prodotti mibjugħa kellu jsir mal-konsenja tagħhom. Dan ifisser li l-imgħax għandu jinħadem mill-għada tal-konsenja tal-prodotti li hemm imniżżla f'kull fattura, skont id-dispożizzjonijiet tal-**artikolu 26Ċ(3) tal-Kap 13 tal-Liġijiet ta' Malta** sad-data tal-ħlas effettiv;

Deċiżjoni

Għaldaqstant għar-raġunijiet fuq imsemmija din il-Qorti qiegħda taqta' u tiddeċiedi din il-kawża billi:

- i. **Tiċhad** l-ewwel talba tal-attur *nomine* biex tipproċedi għas-sentenza mingħajr smiġħ skont l-**artikoli 167 et sequitur tal-Kap 12 tal-Liġijiet ta' Malta** minħabba li b'digriet tagħha tal-4 ta' Ottubru, 2021 il-kawża tkomplet bil-proċediment ordinarju;
- ii. **Tiċhad** l-eċċezzjonijiet kollha tal-konvenuta Emika Maria Watanabe għaliex l-ebda waħda minnhom ma ġiet ippruvata; u
- iii. **Tilqa'** t-tieni u tielet talbiet tal-attur *nomine* u b'hekk tikkundanna lil Emika Maria Watanabe tħallas lil Robert Calleja *nomine*, is-somma ta' €145,327.64, bl-imgħax bit-8%, li għandu jinħadem mill-għada tal-konsenja tal-prodotti li hemm imniżżla f'kull fattura, skont id-dispożizzjonijiet tal-**artikolu 26Ċ(3) tal-Kap 13 tal-Liġijiet ta' Malta** sad-data tal-ħlas effettiv;

Tordna wkoll li l-ispejjeż kollha marbuta ma' dawn il-proċeduri, jithallsu kollha kemm huma mill-konvenuta Emika Maria Watanabe, bħala l-parti telliefa f'din il-kawża.

Christian Falzon Scerri
Imħallef

Ann Xuereb
Deputat Registratur